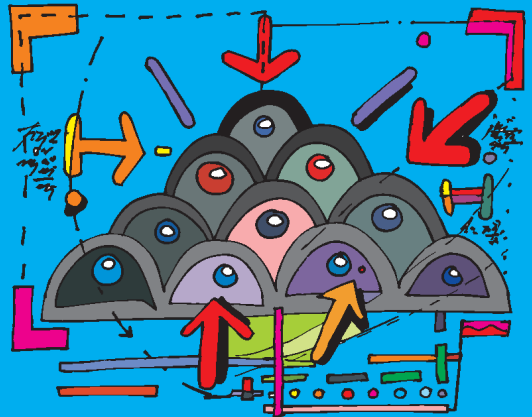

A komplex onkodiagnosztika és onkoterápia irányelvei

Szerkesztette:
Kásler Miklós

Semmelweis Kiadó

TER
OX
ly

A Semmelweis Kiadó új szolgáltatásai:

- **könyveit, jegyzeteit kinyomtathatja digitális műhelyünkben!**

Rendelésfelvétel:

LEGENDUS
Könyvesbolt

Budapest, Nagyvárad tér 4.
Semmelweis Egyetem, NET Aula
Tel., fax: 210-4408

EOK
Könyvesbolt

Budapest IX., Tűzoltó utca 37–47.
Tel.: 459-1500/60000

- **nyomdai szolgáltatások!**

Tájékoztatjuk Tisztelt Olvasóinkat, hogy a Semmelweis Kiadó hivatalosan átvette a házi nyomda eddigi végzett tevékenységeit. Ezeket a továbbiakban digitális műhelyünk szolgáltatja! A részletekről érdeklődjön az alábbi elérhetőségeken:

POSZTER
BOX
Digitális műhely

Konferencia-, művészeti, dekorációs poszterek nyomtatása, tervezése papírra, vászonra hozott téma alapján vagy a kínálatból
Prezentációkészítés
Fénymásolás
Digitális nyomtatás

A Semmelweis Egyetem központjában!
1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.
Semmelweis Egyetem, NET, 1. emelet,
a büfével szemben
Tel.: 459-1500/56218, 06 20 374-0160
E-mail: bralaj@net.sote.hu

A komplex onkodiagnosztika és onkoterápia irányelvei

A komplex onkodiagnosztika és onkoterápia irány elvei

szerkesztette

Kásler Miklós

I.
II.
III.
IV.
V.
VI.
VII.
VII.
IX.
X.
XI.
XII.
XIII.
XIV.
XV.
XVI
XVII.
XVIII.
XIX.
XX.
XXI.
XXII.
XXIII.
XXIV.
XXV.
XXVI.
XXVII.
XXVIII.
XXIX.
XXX.
XXXI.
XXXII.
XXXIII.
XXXIV.
XXXV.
XXXVI.

2040 Budaörs, Edison u. 1.
tel: (36 23) 446 800,
fax: (36 23) 446 860
www.roche.hu

A könyv kiemelt támogatói:

A **Pharmacenter Hungary Kft.** onkológiai és uro-onkológiai területen vált mára meghatározó szereplővé a magyar gyógyszerpiacon. Többek között, a Mayne Pharma ausztrál gyógyszergyártó cég magyarországi képviselőjét látja el. A 150 éves múlttal rendelkező, ausztrál székhelyű Mayne Pharma több mint ötven országban képviselteti magát világszerte, a költséghatékony injekciós onkológiai gyógyszerek tekintetében Anglia legnagyobb beszállítója.

ROCHE (Magyarország) Kft.

A bázeli (Svájc) székhelyű Roche egyike a világ vezető, kutatóorientált egészségügyi cégcsoportjainak a gyógyszeripar és diagnosztika területén. Mint a világon a legnagyobb biotechnológiai cég, a korai felismerés, diagnózis, kezelés forradalmian új termékeinek fejlesztőjeként, a cég nagymértékben hozzájárul az emberi egészség és életminőség javításához. A Roche vezető szerepet játszik az in vitro diagnosztika, a daganatos megbetegedések terápiája, a transzplantáció területén; piacvezető a virológiában és jelentős cégek számát az autoimmun megbetegedések, gyulladásos és metabolikus betegségek, valamint a központi idegrendszer betegségeinek kezelésében. További információk a cég honlapján!

A könyv támogatója:

Dabur Oncology Kft

1132 Budapest, Victor Hugo 45.
tel.: 450 1160, fax: 450 1162
dabur@daburoncology.hu

*A könyvet
szerkesztette:
koordinálta:*

Prof. Dr. Kásler Miklós

Dr. Szilágyi István

adminisztrálta:

**Haász
né Czermann Katalin**

	Simmelweis Kiadó 1089 Budapest, Nagyvárad tér 4. www.simmelweiskiado.hu
--	--

Az e-könyv alapja KÁSLER MIKLÓS: A KOMPLEX ONKODIAGNOSZTIKA ÉS ONKOTERÁPIA IRÁNYELVEI (2008; ISBN 978 963 9879 11 9) c. kiadás

A könyv és adathordozó (legyen az e-könyv, CD vagy egyéb digitális megjelenés) szerzői jogi oltalom és kizárólagos kiadói felhasználási jog alatt áll. Az e-könyv kódrendszer – DRM, avagy digitális másolásvédelem – feltörése bűncselekmény! Bármely részének vagy egészének mindennemű többszörözése kizárólag a szerző és a kiadó előzetes írásbeli engedélye alapján jogszerű.

Felelős kiadó: dr. Tancos László
igazgató

Felelős szerkesztő: dr. Vincze Judit

Ábrák: Ángyán Gergő

Borító: Tancos László

SKD: 192-e

Szakértői Panel résztvevői

Dr. Ágoston Péter

Dr. Antal Imre

Dr. Bagaméri Andrea

Dr. Bajcsay András

Dr. Bak Mihály

Dr. Balatoni Zsuzsa

Dr. Balázs György

Dr. Balikó Zoltán

Dr. Bálint András

Dr. Balogh Ádám

Dr. Bánfalvi Teodóra

Dr. Barabás József

Dr. Battyányi Zita

Dr. Becske Miklós

Dr. Bégány Ágnes

Dr. Berta András

Dr. Bodrogi István

Dr. Boér András

Dr. Borbély Katalin

Dr. Buzogány István

Dr. Büki András

Dr. Czeglédi Ferenc

Dr. Czírják Sándor

Dr. Csekeő Attila)

Dr. Deák Beáta

Dr. Dobozy Attila

Dr. Dóczy Tamás

Dr. Fábry László

Dr. Farkas László

Dr. Fodor János

Dr. Földes Iván

Dr. Géczy Lajos

Dr. Gilde Katalin

Dr. Gonda Gábor

Dr. Góczy Péter

Dr. Gódey Mária

Dr. Gulyás Gusztáv

Dr. Gyergyay Fruzsina

Dr. Hernády Zoltán

Dr. Hitre Erika

Dr. Holman Endre

Dr. Horti József

Dr. Horváth Ákos

Dr. Horváth Zsolt

Dr. Horváth-Örs Péter

Dr. Huszka János

† Dr. Ihász Mihály

Dr. Iványi Emőke

Dr. Jakab Ferenc

Dr. Juhos Éva

Dr. Julesz János

Dr. Kásler Miklós

Dr. Katona Ferenc

Dr. Kecskés László

Dr. Kisbenedek László

Dr. Kiss János

Dr. Kiss Jenő

Dr. Kocsis Béla

Dr. Kolozsy Zoltán

Dr. Koronczay Krisztina

Dr. Kovács Gábor

Dr. Köves István

Dr. Krommer Károly

Dr. Laczi Ferenc

Dr. Láng István

Dr. Lehoczky Győző

Dr. Lehoczky Ottó

Dr. Liszky Gabriella

Dr. Lövey József

Dr. Mágori Anikó

Dr. Mangel László

Dr. Márkus Béla

Dr. Marschalkó Márta

Dr. Márton Ildikó

Dr. Moldvay Judit

Dr. Molnár Péter

Dr. Molnár Zsuzsa

Dr. Monostori Zsuzsa

Dr. Nagy Tünde

Dr. Németh György

Dr. Nyírádi Péter

Dr. Oláh Attila

Dr. Oláh Judit

Dr. Orosz Zsolt

Dr. Ostoros Gyula

Dr. Pajor László

Dr. Palkó András

Dr. Pápai Zsuzsanna

Dr. Papp Lilla

Dr. Pete Imre

Dr. Péter Ilona

Dr. Polgár Csaba

Dr. Polony István
Dr. Pólus Károly
Dr. Pulay Tamás
Dr. Rahóty Pál
Dr. Rajtár Mária
Dr. Récsán Zsuzsanna
Dr. Regöly-Mérei János
Dr. Remenár Éva
Dr. Répássy Dénes
Dr. Répássy Gábor
Dr. Romics Imre
Dr. Rosta András
Dr. Salacz György
Dr. Sági Péter
Dr. Sárosi Zsuzsanna
Dr. Schneider Tamás
Dr. Sinkovics István
Dr. Somlai Beáta
Dr. Somogyi András
Dr. Strausz János
Dr. Sulyok Zoltán
Dr. Süveges Ildikó
Dr. Szabó István
Dr. Számel Irén
Dr. Szánthó András
Dr. Szántó János
Dr. Szécsi Attila
Dr. Szendrői Miklós
Dr. Szentirmay Zoltán
Dr. Szondy Klára
Dr. Takácsi Nagy Zoltán
Dr. Tamás László
Dr. Tóth Erika
Dr. Tóth Jeannette
Dr. Tóth József
Dr. Tóth Judit
Dr. Török László
Dr. Tulassay Tivadar
Dr. Tulassay Zsolt
Dr. Udvarhelyi Nóra
Dr. Ungár László
Dr. Vámosi-Nagy István
Dr. Várady Erika
Dr. Vincze Borbála
Dr. Wikonkál Norbert
Dr. Zahár Ákos
Dr. Zalay Zsuzsanna

Tartalom

Előszó	XV
Rövidítések	XVII
I. Bevezetés – Alapvető megfontolások	1
1. Az ajánlások alkalmazási / érvényességj területe	1
II. Az ajak-szájüregi daganatok ellátásáról	5
1. Az ajak és szájüreg rosszindulatú daganatainak jellemzői	5
2. Diagnosztikai eljárások	5
3. Gyógykezelés	9
4. Rehabilitáció	16
Irodalom	16
III. A garatdaganatok ellátása	19
A) Az orrgaratdaganatok ellátása	19
A.1. Általános jellemzők	19
A.2. Diagnosztikai eljárások	19
A.3. Gyógykezelés	23
A.4. Rehabilitáció	25
Irodalom	25
B. A szájgaratdaganatok ellátása	26
B.1. Az szájgarat rosszindulatú daganatainak jellemzői	26
B.2. Diagnosztikai eljárások	26
B.3. Gyógykezelés	30
B.4. Rehabilitáció	33
B.5. Gondozás	34
Irodalom	34
C) Az algaratdaganatok ellátása	35
C.1. Az algarat rosszindulatú daganatainak jellemzői	35
C.2. Diagnosztikai eljárások	36
C.3. Gyógykezelés	39
C.4. Rehabilitáció	43
C.5. Gondozás	44
Irodalom	44
IV. Az orr- és melléküregtumorok ellátásáról	49
1. Általános jellemzők	49
2. Diagnosztikai eljárások	49
3. Gyógykezelés	53
4. Rehabilitáció	55
5. Gondozás	55
Irodalom	56

V. A gégedaganatok ellátása	59
1. Általános jellemzők	59
2. Diagnosztikai eljárások	59
3. Gyógykezelés	63
4. Rehabilitáció	67
5. Gondozás	67
Irodalom	67
VI. A nyálmirigydaganatok ellátása	71
1. Általános jellemzők	71
2. Diagnosztikai eljárások	71
3. Gyógykezelés	76
4. Rehabilitáció	78
5. Gondozás	78
Irodalom	78
VII. Pajzsmirigyrák	81
1. Általános jellemzők	81
2. Diagnosztikai eljárások	88
3. Gyógykezelés	97
4. Primer kezelés	104
5. A relapszus kezelése	105
Irodalom	106
VIII. A nyelvőcsődaganatok ellátása	109
1. Általános jellemzők	109
2. Diagnózis	111
3. Gyógykezelés	115
4. Rehabilitáció	120
5. Gondozás	120
6. Az ellátás megfelelőségének indikátorai	120
Irodalom	121
IX. A gyomordaganatok ellátása	123
1. Általános jellemzők	123
2. Diagnosztikai eljárások	124
3. Gyógykezelés	129
4. Rehabilitáció	136
5. Gondozás	136
6. Az ellátás megfelelőségének indikációi	138
Irodalom	138
X. A colorectalis daganatok ellátása	141
1. Általános jellemzők	141
2. Diagnosztikai eljárások	148
3. Gyógykezelés	149

4. Rehabilitáció	161
5. Gondozás	161
Irodalom	163
XI. A májdaganatok ellátásáról	165
1. Általános jellemzők	165
2. Diagnosztikai eljárások	168
3. Gyógykezelés	169
4. Rehabilitáció	175
5. Gondozás	175
Irodalom	175
XII. Az epehólyag- és epeúti daganatok ellátása	179
1. Általános jellemzők	179
2. Diagnosztikai eljárások	182
3. Gyógykezelés	183
4. Rehabilitáció	186
Irodalom	186
XIII. A hasnyálmirigy-daganatok ellátása	189
1. Általános jellemzők	189
2. Diagnosztikai eljárás	192
3. Gyógykezelés	193
4. Rehabilitáció	194
5. Gondozás	194
Irodalom	195
XIV. Az endocrín tumorok ellátása	199
1. Általános jellemzők	199
2. A hypophysis daganatai	200
3. A mellékpajzsmirigy daganatai	205
4. A mellékvese és paraganglion daganatai	208
5. A gastroenteropancreaticus endocrín rendszer daganatai	214
6. Multiplex endocrín neoplasiák (MEN)	219
Irodalom	224
XV. A tüdődaganatok ellátása	225
1. Általános jellemzők	225
2. Diagnosztikai eljárások	228
3. Gyógykezelés	231
4. A betegek gondozása	239
5. A malignus tüdődaganatok kezelésének algoritmusai	240
Irodalom	243
Evidenciák tüdődaganatok irodalomhoz	244

XVI. A csontrendszer daganatainak ellátása	245
1. Általános jellemzők	245
2. Diagnosztikai teendők	249
3. Gyógykezelés	252
4. Csonttumoros betegek utánkövetése	270
Irodalom	271
XVII. A felnőttkori lágyrész-sarcomák ellátása	273
1. Általános jellemzők	273
2. Diagnosztikai teendők	285
Irodalom	290
XVIII. A bőr rosszindulatú daganatainak ellátása	293
1. Általános jellemzők	293
2. Diagnosztikai eljárások	297
3. Gyógykezelés	299
4. Gondozás	302
Irodalom	302
XIX. A melanoma malignum ellátása	305
1. Általános jellemzők	305
2. Diagnosztikai eljárások	310
3. Gyógykezelés	313
4. Gondozás	319
Definíciók	320
Irodalom	320
XX. A cutan lymphomák ellátása	323
1. Általános jellemzők	323
2. Diagnosztikai eljárások	324
3. Gyógykezelés	325
Irodalom	327
XXI. Az emlő daganatainak ellátása	329
1. Általános jellemzők	329
2. Diagnosztikai eljárások	331
3. Gyógykezelés	343
4. Rehabilitáció	359
5. Gondozás	359
Irodalom	360
XXII. A szeméremtest-daganatok ellátása	369
1. Általános jellemzők	369
2. Diagnosztikai eljárások	373
3. Gyógykezelés	375
4. Primer kezelés	376

5. Kiújult szeméremtestrák kezelése (relapszus kezelése)	377
6. Egyéb szövettani szerkezetű daganatok kezelése	377
Irodalom	378
XXIII. A hüvelydaganatok ellátása	381
1. Általános elvek	381
2. Diagnosztikai eljárások	384
3. Gyógykezelés	384
4. Primer kezelés	385
5. Daganatkiújulás kezelése	386
6. Egyéb, ritkább daganatok	386
Irodalom	387
XXIV. A méhnyakdaganatok ellátása	389
1. Általános elvek	389
2. Diagnosztikai eljárások	394
3. Gyógykezelés	395
4. Primer kezelés	399
5. Kiújult méhnyakrák kezelése	401
Irodalom	403
XXV. A méhtestdaganatok ellátása	407
1. Általános elvek	407
2. Diagnosztikai eljárások	411
3. Gyógykezelés	412
4. Daganatkiújulás kezelése	416
5. A méhtest kötőszöveti eredetű daganatai: sarcomák	416
6. Gondozás	419
Irodalom	419
XXVI. A petefészek-daganatok ellátása	421
1. Általános elvek	421
2. Diagnosztikus eljárások	423
3. Gyógykezelés	424
4. Az ovariumdaganatok stádiumbeosztása (FIGO, TNM), szövettani típusai és ezek elsődleges kezelése	431
5. Relapszus kezelése	441
6. Hormonpótló kezelés ovariumtumoros betegeknél	444
7. Ovariumcarcinomák prognosztikai faktorai	444
8. Kezelési sémák	446
4. Gondozás	449
Irodalom	449
XXVII. A penisdaganatok ellátása	453
1. Általános jellemzők	453
2. Diagnosztikai teendők	456
3. Gyógykezelés	458

XII TARTALOM

4. Primer kezelés	463
5. A relapszus kezelése	465
Irodalom	466
XXVIII. A prostatadaganatok ellátása	469
1. Általános jellemzők	469
2. Diagnosztikai teendők	474
3. Gyógykezelés	476
4. Gondozás	488
Irodalom	489
XXIX. A heredaganatok ellátása	493
1. Általános elvek	493
2. Diagnosztikai eljárások	502
3. Gyógykezelés	505
4. Primer kezelés	516
Irodalom	520
XXX. A vesedaganatok ellátása	527
1. Általános alapelvek	527
2. Diagnosztikai eljárások	531
3. Gyógykezelés	533
4. Primer kezelés	539
5. A relapszus kezelése	540
Irodalom	540
XXXI. A felső húgyúti daganatok ellátása.	545
1. Általános jellemzők	545
2. Diagnosztikai eljárások	546
3. Gyógykezelés	549
4. Rehabilitáció	553
5. Gondozás	553
Irodalom	554
XXXII. A húgyhólyagdaganatok ellátása	557
1. Általános jellemzők	557
2. Diagnosztikai eljárások	561
3. Gyógykezelés	563
4. Rehabilitáció	570
5. Gondozás	570
Irodalom	571
XXXIII. A húgycsődaganatok ellátása	575
A) A férfi húgycsőrák	575
A.1. Általános megállapítások	575
A.2. Kivizsgálás és staging	576
A.3. Gyógykezelés	577

B) Női húgycsórák	579
B.1. Általános megfontolások	579
B.2. Diagnózis és staging	580
B.3. Gyógykezelés és prognózis.	580
B.4. Betegkövetés.	583
Irodalom	584
XXXIV. Az idegrendszeri daganatok ellátása	587
1. Általános megjegyzések	587
2. Diagnosztikai eljárások	590
3. Gyógykezelés	620
4. Rehabilitáció	631
5. Gondozás	631
6. Az ellátás megfelelőségének indikátorai	631
7. Dokumentáció, bizonylat	632
Irodalom	632
XXXV. A szem és adnexumai daganatainak ellátása	643
1. Az élet és az életminőség együttes megőrzése látószervi daganatok esetén	643
A) Szemhéjdaganatok ellátása	643
A.1. Általános jellemzők	643
A.2. Diagnosztikai teendők	647
A.3. Gyógykezelés	647
B) Kötőhártya-daganatok ellátása	650
B.1. Általános jellemzők	650
B.2. Diagnosztikai teendők.	652
C) Szemgolyódaganatok ellátása	654
C.1. Általános jellemzők	654
C.3. Gyógykezelés	658
D) Szemüregdaganatok ellátása.	662
D.2. Diagnosztikai eljárások	663
D.3. Gyógykezelés.	664
4. Rehabilitáció	666
5. Gondozás	666
Irodalom	667
XXXVI. A malignus lymphoproliferatív betegségek diagnosztikája és kezelése	669
Előszó	669
A) Hodgkin-lymphoma.	669
A.1. Általános jellemzők	669
A.2. Diagnosztika	670
A.3. Gyógykezelés	671
A.4. A betegek követése	674
B) Non-Hodgkin-lymphomák	675
B.1. Általános jellemzők	675
B.2. Diagnosztikai vizsgálatok	682

XIV TARTALOM

B.3. Gyógykezelés	684
B.4. Szupportáció	701
C) FÜGGELÉK	703
Gyakran alkalmazott kezelések forrásmunkái	717

XXXVII. Rejtett (occult) primer tumorok áttéteinek patológiai diagnosztikája 719

1. Alapvető megfontolások	719
2. Diagnózis.	721
3. A terápia általános irányelvei	728
Irodalom	729

XXXVIII. Új lehetőségek a daganatok diagnosztikájában: pozitronemissziós tomográfia – komputertomográfia (PET-CT) 731

Összefoglalás	731
Bevezetés.	731
Irodalom	736
1. Melléklet	737
2. Melléklet	740
3. Melléklet	743
4/A Melléklet	744
4/B Melléklet	749
4/C Melléklet	750

„A komplex onkodiagnosztika és onkoterápia irányelvei” kiadvány nem előzmények nélküli. A '90-es évek elején – a mozaikszerű onkológiai ellátás magasabb színvonalon való egységesítése érdekében – az Országos Onkológiai Intézet gondozásában, a teljesség igényével megjelent az első és hézagpótló magyar onkológiai kézikönyv, az „Onkoterápiás protokoll”, illetve annak rövid időn belüli második kiadása (Springer Hungarica, 1994, 1995). A könyv felölelte az összes szerv, szövettani típus, stádium és recidíva teljes diagnosztikai és terápiás algoritmusát. Ezt követte a – hasonló elvek szerint megírt – aktualizált és kibővített újabb kézikönyv „Az onkoterápia irányelvei” (B+V Kiadó, 2001). Ezeket a könyveket kizárólag szakmai szempontok szerint szerkesztettük és írtuk meg úgy, hogy a rosszindulatú daganatok morfológiai, biológiai tulajdonságait, a betegség lefolyását tekintetűk át, és leírtuk azokat a módszereket, amelyek a tumoros folyamat adott pillanatának megítéléséhez, ill. gyógyításához szükségesek.

Az egészségügyi ellátás társadalombiztosítási és állami garanciái készítették az Egészségügyi Minisztériumot új szakmai irányelvek, protokollok megrendelésére, amit a Sugárterápiás és Onkológiai Szakmai Kollégium a fenti kézikönyvek alapján teljesített. Az ezek alapján elkészíteni tervezett finanszírozási protokollok a finanszírozhatóság szempontjait preferálják, amelyek nem mindig esnek egybe a szakmai szempontokkal, minthogy mesterséges kereteket alkottak, amelyek nem minden vonatkozásban respektálják a tumoros progresszió jellemzőit és lefolyását. Tovább komplikálta a helyzetet, hogy e dokumentumok elkészítésére – alkalmanként és szervenként – több Szakmai Kollégiumot is felkértek anélkül, hogy azok tudtak volna egymás munkáiról. Így a nem átgondolt szervezés párhuzamos és tartalmában is eltérő végeredményhez vezetett, amely önhibájukon kívül leértékelte a Szakmai Kollégiumok munkáját és munkájuk eredményét.

Ez a helyzet kényszerítette az Országos Onkológiai Intézetet, hogy a Sugárterápiás és Onkológiai Szakmai Kollégium támogatásával nyomatékosan kérje a döntéshozóktól a komplikált helyzet felszámolását úgy, hogy az új – immár közös – irányelvek, protokollok támaszkodjanak az előzmények szakmaiságára és vegyék figyelembe a finanszírozás szempontjait is. Így jött létre az összes Szakmai Kollégium támogatásával és részvételével ez a könyv, amelyet jó szívvel nyújtunk át az egész magyar orvostudományak.

Köszönöm a kiváló szerzőgárda lelkes és lelkiismeretes munkáját, a Szakmai Kollégiumok önzetlen részvételét és támogatását, Szilágyi István dr. fáradságot nem ismerő, kitartó és szívós koordináló tevékenységét, Haászné Czermann Katalinnak a könyvvel kapcsolatos széleskörű, türelmes és gondos adminisztratív lebonolyítását.

Köszönöm végül a Semmelweis Kiadó nagyszerű munkáját.

2008 június

Kásler Miklós
szerkesztő

Rövidítések

5azaCDR	5-aza-2'-deoxycytidine, genomikus metilációt gátló gyógyszer
AA	anaplasticus astrocytoma
AB	„antibody” (mono- vagy polyclonalis) antitest (AT)
AFP	alfa-fetoproteoin
Ag	antigén
AGT	O ⁶ -alkil-guanin-DNA-alkiltranszferáz – DNS repair enzim, eltávolítja a kezelés hatására DNS-ben megjelenő O ⁶ -alkilguanint
AI	aromatázgátló
APRE	abdominoperinealis rectumexstirpatio
AT/RT	atípusos teratoid/rhabdoid tumor
AVM	arteriovenosus malformatio
BAT	brain adjacent-to-tumor (a daganattal szomszédos agyszövet)
BCG	bacillus Camell-Guerrin
β-HCG	syncytiotrophoblastok által kiválasztott glikoprotein
BL	basalis lamina
BSC	best supportive care
BTA	bladder tumor antigen
cc	carcinoma
CC	coloncarcinoma
CDKN2	ciklindependens kináz 4 inhibitor, a p16/CDKNZA gén (19q) terméke
CEA	carcinoembryonalis antigén (tumormarker)
CGH	comparative genomic hybridisatio
ChT	kemoterápia
CIS	carcinoma in situ
CNS	central nervous system (systema nervosum centrale)
COPD	chronic obstructiv pulmonary disease
CPC	chorioid plexus carcinoma
CPP	chorioid plexus papilloma
CRC	colorectalis carcinoma
CT	computer tomographia
DCAI	desmoplastic cerebellaris astrocytoma of infancy
DCIS	in situ ductalis carcinoma
DIG	desmoplasticus, infantilis ganglioglioma
DJ	double J
DNMT	DNS-metiltranszferáz
ECM	extracellularis matrix
EGFR	epidermal growth factor receptor (epidermalis növekedési faktor receptor)
EM	elektronmikroszkóp
EMA	epithelialis membrán antigen
ER	ösztrogénreceptor

ERCP	endoscopos retrograd cholangio-pancreatographia
FBRT	focal brain radiotherapy
„Fleurettes”	a sejtmagok centralis tubulus körüli „virágsziromszerű” elrendeződése
FVIIIrAg	VIII-as faktor (von Willebrand) antigén
FXIIIa	szöveti transzglutamináz, XIII-as faktor, ill. az ellene termeltetett antitest
G vagy Gr	grade
GBM	glioblastoma multiforme (Gr. IV. glioma)
GFAP	gliális fibrillaris savanyú („acidic”) protein
GFOCs	gliofibrillaris oligodendrocytes
GI	gastrointestinalis
GnRHa	gonadotropin releasing hormon analóg
HDACs	hiszton-deacetiláz, a DNS inaktív állapotú „becsomagolásában” fontosak
HG	hisztológiai grade
HPC	haemangiopericytoma
HpD	hematoporfirin-derivátum
HPF	„high power field” = 40x-es objektívvel látott tér
HPL	humán placentaris laktogén
IARC	International Agency for Research on Cancer
IBD	inflammatory bowel disease (gyulladásos bélbetegség)
ic.	intracranialis
IhChHC (IH)	immunhisztokémia
INK4A/p16	speciális gén locus, melynek mutációja proliferációval jár, kiesik a ciklin D aktivitás gátlása
IPCC	International Pathology Consensus Committee
KA	kontrasztanyag (CT, MRI)
Ki67	a G0 fázison kívüli (osztódó) sejteket jelölő antitest
KPS	Karnovsky performance scale
KT	kemoterápia
LCIS	in situ lobularis carcinoma
LCRS	laparoscopic colorectal surgery
LI	labeling index (jelölődési mutató)
LOH	loss of heterozygosity
M	távoli metasztázis
MB	medulloblastoma
MCUP	metastatic cancer of unknown primary (ismeretlen eredetű áttéti daganat)
MDCT	multidetector computed tomography
mdm2	a 12q14 helyen lévő gén, melynek terméke a p53 gént gátolja
MEN	multiplex endocrin neoplasia szindróma
MFH	malignus fibrosus histiocytoma
MGMT	O ⁶ -metilguanin-DNA-metiltranszferáz génje (BCNU terápia!)
Mib-1	proliferaló sejtekben lévő fehérje ellenes antitest (lásd Ki67)
MIP	maximum intensity projection
MMAC	Mutated in Multiple Advanced Cancers (a PTEN, putatív tumorszuppresszor gén másik neve)
MNPT	Magyar Neuropathologus Társaság

MNTI	melanotic neuroectodermal tumor of infancy
MPNST	malignant peripheral nerve sheath tumor
MPP	Molecular Pathology Programme
MRCP	mágneses rezonancia epeútvizsgálat
MRI, MR	magnetic resonance imaging (mágneses rezonancia vizsgálat)
mRNA	messenger RNS
N	nodus (regionális nyirokcsomó)
N/C	nuclearis/cytoplasmaticus arány
NAPCL	non-AIDS related primary central nervous lymphoma
NB	neuroblastoma
NF	neurofilamentum
NF1	1-es típusú neurofibromatosis
NFP	neurofilamentum asszociált protein
NG	nukleáris grade
NMP	nukleáris mátrix protein
NOS	not otherwise specified (másképp nem specifikált)
NSE	neuronspecifikus enoláz
ODDG	oligodendroglia
OGDG	oligodendroglioma
OLC	oligodendroglia-like cells (oligodendroglia-szerű sejtek)
p14ARF	mdm2 inhibitor
PAI	plazminogén aktivátor inhibitor
PCNSL	primer CNS lymphoma
PCR	polymerase chain reaction (polimeráz lánreakció)
PCV	procarbazine, CCNU és vincristine terápiás kombinációja
PDE-5 inhibitor	foszfodiészteráz-5 inhibitor
PDGF(R)	platelet derived growth factor (receptor) (a vérlemezke eredetű növekedési faktor receptor egyik homodimer formája a PDGFRA)
PgR	progeszteronreceptor
PLAP	placentaris alkalikus foszfatáz
PICH	plexus chorioideus
PNET	primitív neuroectodermalis tumor
PPT	pinealis parenchyma tumor
PTC	percutan transhepaticus cholangiographia
PTCD	percutan transhepaticus drainage
PTD	fotodinamiás terápia
PTEN	phosphatase and tensin homologue deleted on chromosome ten
PXA	pleomorph xanthoastrocytoma
RA	elülső rectum resectio
Rb	retinoblastoma
RC	rectumcarcinoma
RFTA	radiofrekvenciás tumorablatio
RLA	regionális lymphadenectomia
RLGS	restriction landmark genomic scanning (DNS metiláció mértékét meghatározó módszer)

XX RÖVIDÍTÉSEK

RPA	risk prognosis algorithym (assumption)
RS	radiosurgery (sugársebészet)
RT	radiotherapy (sugárterápia)
rtg	röntgen
„SB” cell tumor (SBCT)	small blue cell tumor (kis, kék, kereksejtes tumor)
SEGA	subependymal giant cell astrocytoma
SMA	simaizom aktin
SRS	sztereotaxiás sugársebészet
SSCP	single-strand conformational polymorphism
STC	subtotalis colectomia
SUV	standard uptake value (a PET-ben használt, szemikvantitatív érték)
T	tumor
TAM	tamoxifen
TEM	transanalís endoscopos mikrosebészet
TIMP	tissue inhibitor of metalloproteinase (a metalloproteináz enzim szöveti gátlója)
TME	totalis mesorectalis excisio (total mesorectal extirpatio)
TNM	tumour, node, metastasis
TUR	transurethralis resectio
UC	ulcerativ colitis
UH	ultrahangvizsgálat
UICC	United International Contre le Cancer
uPA	urokináz plazminogén aktivátor
UTI	urinary tract infection
VGEF	vascularis-endothelialis growth factor
VHL	von Hippel-Lindau betegség, ill. a daganat génjének jelölése
WBRT	teljes agyi irradiáció (whole brain radiotherapy)
WHO	World Health Organization

